

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Βασίλειος Θ. Θεοδωρακόπουλος, Ph.D.

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
γιαλός

Επισκόπηση της Ελληνικής Ιστορίας, Β. Θ. Θεοδορακόπουλος, Ph.D.

Διόρθωση - Επιμέλεια: Λίλυ Πανούση

© Εκδόσεις Γιαλός
Αθήνα, Δεκέμβριος 2015

ISBN: 978-960-82275-0-7

Εκδόσεις Γιαλός
Κύπρου 85, Παπάγου 156 69
Τηλ. 210 6546089
email: info@gialosbooks.gr

Στις τρεις κόρες μου

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Σκοπός του βιβλίου αυτού είναι να δώσει τα ουσιωδέστερα στοιχεία της Ελληνικής Ιστορίας σε όσους θέλουν να αποκτήσουν σφαιρική γνώση του συνόλου της, χωρίς να πελαγίσουν σε αναλυτικά, ογκώδη ή μη, ιστορικά έργα.

Έτσι, το έργο περιορίζεται στη μνεία των σπουδαιότερων τόπων, χρόνων και έργων σε συνδυασμό βέβαια με την αναφορά στα αξιολογότερα πρόσωπα που διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στο ιστορικό γίγνεσθαι.

Για το κινούμενο μέσα στα στενά αυτά όρια πόνημα απαιτείτο επίπονη προσπάθεια, ώστε η γραφή να είναι αμερόληπτη και ως προς την ανάδειξη των σημαντικότερων ιστορικών στοιχείων και ως προς τη δράση των εμπλεκόμενων προσώπων.

Η δομή της ύλης ακολουθεί την παραδοσιακή τάξη: Αρχαίοι Χρόνοι, Βυζάντιο και Νεότεροι Χρόνοι. Σε καθένα από τα τρία αυτά «μέρη», εκτός από τα ιστορικά γεγονότα, εντάσσονται και ειδικές ενότητες που περιλαμβάνουν τα πολιτιστικά στοιχεία των αντίστοιχων χρόνων. Το βιβλίο κλείνει με την κατάσταση της Χώρας μετά τη μεταπολίτευση και το Σύνταγμα του 1975 με το οποίο θεσπίστηκε η Κοινοβουλευτική Δημοκρατία στην Ελλάδα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α' ΜΕΡΟΣ

ΑΡΧΑΙΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΪΣΤΟΡΙΑ	17
ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΣΤΗ ΓΗ.....	17
ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	18
Ο ΚΥΚΛΑΔΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	18
Ο ΜΙΝΩΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	19
Ο ΜΥΚΗΝΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	21
ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ.....	22
ΟΙ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΛΑΩΝ	24
Η «ΚΑΘΟΔΟΣ ΤΩΝ ΔΩΡΙΕΩΝ».....	24
Ο ΠΡΩΤΟΣ ΑΠΟΙΚΙΣΜΟΣ (11ος - 9ος π.Χ. αι.).....	24
Ο ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΑΠΟΙΚΙΣΜΟΣ (8ος π.Χ. αι. - 500 π.Χ.).....	25
ΑΙΤΙΕΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΠΟΙΚΙΣΜΩΝ	25
ΑΡΧΑΪΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ (8ος-6ος ΑΙ. Π.Χ.)	27
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΙ ΔΕΣΜΟΙ.....	27
Η ΣΠΑΡΤΗ	27
Η ΑΘΗΝΑ.....	29
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ.....	31
ΚΛΑΣΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ (5ος ΑΙ. Π.Χ.)	33
ΠΕΡΣΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ	33
Η ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΙΑ (479-431 Π.Χ.).....	38
Ο ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ (431-404 Π.Χ.)	40
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ.....	44

ΚΛΑΣΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ (4ος ΑΙ. Π.Χ.)	50
ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΠΑΡΑΚΜΗΣ (404-355 π.Χ.).....	50
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ.....	51
ΟΙ ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ	54
Ο ΦΙΛΙΠΠΟΣ Β' (382-336 π.Χ.)	54
Ο ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ (356-323 π.Χ.)	55
ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ (323-31 Π.Χ.)	58
Η ΔΙΑΔΟΧΗ.....	58
Η ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ.....	59
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ.....	62
ΟΙ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ	66
Η ΑΡΧΑΙΑ ΡΩΜΗ	66
Η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΟΥ ΡΩΜΑΪΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ	66
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΡΩΜΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	68
ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ.....	69

Β' ΜΕΡΟΣ

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

Η ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ (324-518)	73
ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	
ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ	
Ο ΜΕΓΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (324-337)	73
Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ (337-361) ΚΑΙ Ο ΙΟΥΛΙΑΝΟΣ (361-363)	75
Ο ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Α' Ο ΜΕΓΑΣ (379-395).....	75
ΟΙ ΕΠΙΔΡΟΜΕΣ ΤΩΝ «ΒΑΡΒΑΡΩΝ».....	76
ΤΑ ΔΥΤΙΚΑ ΚΡΑΤΗ	77
Η ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ (518-717)	78
ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ	
ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	
Ο ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ (527-565)	78
ΣΛΑΒΟΙ ΚΑΙ ΑΒΑΡΟΙ.....	82
Ο ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ (610-641)	83
ΟΙ ΔΙΑΔΟΧΟΙ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ.....	84

Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑΣ (717-867)	86
ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ ΤΩΝ ΙΣΑΥΡΩΝ	
ΤΟ ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΩΝ ΙΣΑΥΡΩΝ	86
Η ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑ.....	89
Η ΔΙΑΔΟΣΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ.....	91
ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΜΕ ΤΗ ΔΥΣΗ.....	91
ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΚΜΗΣ (867-1057)	92
ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ	
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Α΄ Ο ΜΑΚΕΔΟΝΑΣ (867-886).....	92
ΛΕΩΝ ΣΤ΄ Ο ΣΟΦΟΣ (886-912).....	93
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ζ΄ Ο ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΣ (913-959).....	93
ΡΩΜΑΝΟΣ Β΄ (959-963) και ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ Β΄ Ο ΦΩΚΑΣ (963-969).....	94
ΙΩΑΝΝΗΣ Α΄ ΤΣΙΜΙΣΚΗΣ (969-976).....	95
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Β΄ Ο ΒΟΥΛΓΑΡΟΚΤΟΝΟΣ (976-1025).....	95
ΟΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΙ ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΕΣ (1025-1057)	96
ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ (1054).....	96
ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ ΤΩΝ ΚΟΜΝΗΝΩΝ (1057-1185)	97
ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ	97
ΑΛΕΞΙΟΣ Α΄ Ο ΚΟΜΝΗΝΟΣ (1081-1118)	98
ΙΩΑΝΝΗΣ Β΄ Ο ΚΟΜΝΗΝΟΣ (1118-1143).....	98
ΜΑΝΟΥΗΛ Α΄ Ο ΚΟΜΝΗΝΟΣ (1143-1180).....	99
ΟΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ (1180-1185)	99
ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ (1185-1204)	101
ΟΙ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΕΣ (1096-1270)	102
ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΩΝ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΩΝ	102
Η ΠΡΩΤΗ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΑ (1096-1099).....	103
Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΑ (1147-1149).....	103
Η ΤΡΙΤΗ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΑ (1189-1190).....	103
Η ΤΕΤΑΡΤΗ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΑ (1202-1204).....	104
ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΩΝ	104
Η ΦΡΑΓΚΟΚΡΑΤΙΑ (1204-1261)	105
ΤΑ ΦΡΑΓΚΙΚΑ ΚΡΑΤΗ	105
ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΡΑΤΗ	105
ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ	106

Η ΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ (1261-1453)	107
ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΩΝ	
ΟΙ ΟΘΩΜΑΝΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ.....	107
ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ.....	109
Η ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ.....	109
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ Α' ΠΕΡΙΟΔΟΥ (330-641)	111
Η ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ.....	111
Η ΙΣΤΟΡΙΑ.....	112
Η ΘΕΟΛΟΓΙΑ.....	112
Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ.....	113
Η ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ.....	114
ΟΙ ΠΟΛΕΙΣ.....	114
Η ΕΘΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.....	115
Η ΓΕΩΡΓΙΑ.....	116
ΟΙ ΓΙΟΡΤΕΣ.....	116
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ Β' ΠΕΡΙΟΔΟΥ (641-1204)	117
Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ.....	117
Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ.....	117
Η ΠΑΙΔΕΙΑ.....	118
ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ.....	118
Η ΤΕΧΝΗ.....	119

Γ' ΜΕΡΟΣ

ΝΕΟΤΕΡΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

Η ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ	122
Η ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΙΚΩΝ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΩΝ (1453-1700).....	122
ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΔΕΣΠΟΤΕΙΑ.....	123
ΤΑ ΠΡΟΝΟΜΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ (Ι).....	123
ΤΑ ΠΡΟΝΟΜΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ (ΙΙ).....	124
Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΟΙ ΑΣΧΟΛΙΕΣ ΤΩΝ ΥΠΟΔΟΥΛΩΝ.....	125
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ.....	126
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ.....	127
ΠΡΟΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΑ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ.....	129
ΤΟ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ.....	130

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ	131
Η ΦΙΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ – Η ΕΝΑΡΧΗ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ	131
Η ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΩΝ.....	133
Η ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ	133
ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΤΟΣ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ	134
ΤΑ ΠΟΛΕΜΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ 1823-1828.....	135
ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ.....	138
ΤΟ ΝΕΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ	142
Ο ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ.....	142
Η ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΕΙΑ	143
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α΄.....	144
Η ΚΡΗΤΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ (1866-1869)	146
ΤΑ ΑΙΤΙΑ.....	146
ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ.....	146
Ο ΡΩΣΟΤΟΥΡΚΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ (1877-1878)	148
Ο ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΟΥ 1897	149
Ο ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ (1904-1908)	150
ΤΟ ΚΡΗΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ –ΤΟ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΣΤΟ ΓΟΥΔΙ (1908-1909)	151
ΟΙ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ (1912-1913)	153
Ο Α΄ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ	153
Ο Β΄ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ.....	154
Α΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ (1914-1918)	155
ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΚΑΙ Η ΑΦΟΡΜΗ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ.....	155
ΟΙ ΑΝΤΙΠΑΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ.....	155
ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ.....	156
Η ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ (1922)	157
ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΑΝΑΤΑΡΑΧΩΝ (1923-1930)	159

Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ (1939-1945)	161
ΑΦΟΡΜΗ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ	161
ΤΑ ΑΝΤΙΠΑΛΑ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΑ.....	161
ΤΑ ΠΟΛΕΜΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ	161
Η ΙΤΑΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΣΗ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (1940)	163
Η ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΕΙΣΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	165
ΚΑΤΟΧΗ - ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ - ΕΜΦΥΛΙΟΣ (1940-1944)	167
Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΤΕΡΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ	172
ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1453-1669)	172
Η ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΗ ΣΧΟΛΗ.....	173
Η ΝΕΑ ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΣΧΟΛΗ	173
Η ΓΕΝΙΑ ΤΟΥ '30.....	175
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ.....	178
ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ.....	179
ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ	181
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ	187
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	199

A' ΜΕΡΟΣ

ΑΡΧΑΙΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

1

Προϊστορία και Πρωτοϊστορία

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΣΤΗ ΓΗ

Η εμφάνιση του Ανθρώπου στη γη χάνεται στα βάθη των χιλιετιών. Ωστόσο οι ερευνητές πιστεύουν ότι ήδη από το 700.000 π.Χ. υπήρχε στη γη ο *Homo Erectus*, ο Όρθιος Άνθρωπος, ενώ αρχαιολογικά ευρήματα μαρτυρούν ότι γύρω στα 100.000 χρόνια π.Χ. έζησε ο *Homo Faber*, ο Άνθρωπος δηλαδή που μπορούσε να κατασκευάζει λίθινα εργαλεία για να αντιμετωπίζει άμεσες ανάγκες της καθημερινής του ζωής. Ο άνθρωπος αυτός είχε ύψος 1,55 μ. περίπου, ογκώδες και ευρυμέτωπο κεφάλι και χαμηλό λαιμό. Τα στοιχεία αυτά προκύπτουν από σκελετικά λείψανα που βρέθηκαν στο Νεάντερταλ, «κοιλάδα του Νεάντερ» κοντά στο Ντύσελντορφ της Γερμανίας. Γι' αυτό και ο ανθρωπολογικός αυτός τύπος ονομάστηκε *Homo Neanderthalensis*.

Πόσα χρόνια έζησε ο τύπος αυτός του ανθρώπου δεν είναι γνωστό. Πάντως είναι γενικά παραδεκτό ότι 40.000 χρόνια πριν από την εποχή μας ο *Homo Neanderthalensis* εξαφανίζεται και τη θέση του παίρνει ο *Homo Sapiens*, ο «σοφός άνθρωπος». Ο νεότερος αυτός ανθρώπινος τύπος είναι ψηλότερος από τον προηγούμενο, έχει μεγαλύτερο εγκέφαλο και βαδίζει σε πλήρη όρθια στάση. Γενικά, δηλαδή, τα χαρακτηριστικά του πλησιάζουν προς τα χαρακτηριστικά του σημερινού ανθρώπου.

Καθώς περνούν οι χιλιετίες ο *Homo Sapiens* εξελίσσεται και προοδεύει. Κατά τη Μεσολιθική Εποχή (8.000-7.000 π.Χ.) εμφανίζει κοινωνική ζωή και θρησκευτικότητα και μπαίνει σε μια περίοδο στοιχειώδους πολιτισμού. Κατά τη Νεολιθική Εποχή (7.000-2.800 π.Χ.) ασχολείται με τη γεωργία, την κεραμική και την υφαντική. Κατά την Εποχή του Χαλκού (2.800-1.100 π.Χ.) έχει πλέον να παρουσιάσει σημαντικές πολιτιστικές προόδους, όπως θα δούμε παρακάτω μιλώντας για την Ελλάδα.